



Skijaško natjecanje u Delnicama sredinom dvadesetih godina prošlog stoljeća

Izazovi naše skijaške budućnosti

Sto i dvadeset godina skijanja u Hrvatskoj jedna je od obljetnica koje su vezane uz znameniti tečaj za učitelje gimnastike što ga je od 1894. do 1896. godine održao Franjo Bučar. Sam tečaj skijanja, športa što ga je Bučar upoznao u Švedskoj, već je 12. studenog 1894. doveo do osnutka skijaške sekcije u sklopu I. hrvatskog sklizalačkog društva.

Iz današnje perspektive ovaj simbolički moment naše športske i građanske povijesti značajan je i zbog neobične podudarnosti povijesti skijaškoga športa s poviješću hrvatskoga olimpizma, ili - da tu, na momente neveselu priču, dignemo na razinu opće kronisterije - sa samom poviješću hrvatskoga suvereniteta. Jer, u vrijeme kad

Bučarovi tečajci nastoje svojim oduševljenjem zaraziti Hrvatsku - a radi se, podsjećamo, o predvečerju prvih Olimpijskih igara u Ateni 1896. - tadašnja si Hrvatska pokušava unutar Austro-ugarske osigurati onu autonomiju koju su već izborili Česi. No, incident tijekom posjeta Franje Josipa Zagrebu 1895. - demonstrativno paljenje mađarske zastave - poništio je sve ono što su Izidor Kršnjavi, Bučar i ostali „autonomaši“ prikazali pred suverenom, i odgodio ovu priliku za gotovo puno stoljeće, do Albertvillea 1992. godine.

Kad Ante Kostelić tvrdi da je u našem skijanju talenata bilo oduvijek, ali da su Ivica i Janica bili mogući tek u samostalnoj Hrvatskoj, ta tvrdnja - koja na prvi pogled



Zagrebački skijaši dr. Stjepan Hadži i Dušan Zinaja (sa skijama i zastavom) u povorci na otvorenju I. Zimskih olimpijskih igara 1924. u Chamonixu.

zvuči kao populistička fraza – ipak se temelji na jednoj strukturnoj jednadžbi: skijanje je bilo i ostalo šport veoma zahtjevne tehnologije, šport čija se ovisnost o klimatskim uvjetima može prevladati jedino složenom i vrlo skupom infrastrukturom. To skijanje čini ovisnim i o potpori zajednice, ili, da upotrijebimo još jednu populističku frazu, o politici.

Hrvatski su se skijaši unutar Jugoslavije, jedne pa druge, s logistički puno jačim Slovencima mogli nositi samo do točke u kojoj je presuđivao talent – otprilike do I. zimskih olimpijskih igara u Chamonixu 1924., a nakon toga tek na natjecanjima podmlatka.

Međutim, međuraće će donijeti iznimnu popularnost skijaškoga športa u okvirima tzv. turisticke – dakle rekreacije – te se u izvorima iz toga vremena, osobito u tiražnim časopisima, lako zamjećuje ne samo da rastući građanski sloj prihvaća skijanje kao neku vrstu statusne legitimacije, nego da skijanje doživljava veliku popularnost kod đačke mladeži. Primjerice, u času kad najpoznatiji zagrebački skijaš svoje generacije Rudolf Žingerlin, kao jedini Hrvat u sastavu jugoslavenske (a zapravo slovenske) reprezentacije, nastupa na Svjetskom skijaškom prvenstvu u Innsbrucku 1933., u malom Zagrebu ima čak 1500 đaka-skijaša, pa ne čudi da proizvodnja i prodaja skijaške opreme doživljava osobit procvat.

Nedostatak natjecateljskog sustava

Izbijanjem Drugoga rata dolazi do suspenzije svih civilnih, pa tako i športskih udruga. Ali, za građanski i športski život Hrvatske još je opasniji gubitak autonomije športa, gubitak koji će se protegnuti na desetljeća u kojima će šport biti stavljen u službu vladajućih ideologija. Međutim, treba reći da to u Hrvatskoj nije osobito promijenilo status skijanja, koje je na jugoslavenskoj razini ionako bilo prepušteno Slovencima, a na lokalnima – u Zagrebu, Rijeci, Gorskom kotaru – ostavljeno na marginalnim pozicijama s marginalnim proračunom.

Skijaški dužnosnici već pedesetih godina priznaju da masovnost nije problem, problem je nedostatak natjecateljskog sustava, pa to dovodi do nepostojanja kvalitativne vertikale koja bi talentirane skijaše podmlatka izdigla do razine međunarodne konkurentnosti. Prijepori između masovnosti i kvalitete potežu stalne usporedbe sa Slovenijom, pa skijaši prigovaraju da su ljudi koji su u stanju učiniti nešto opipljivo za šport (dakle kadrovi partijskoga vrha) u Sloveniji u upravama skijaških, a u Hrvatskoj u upravama nogometnih klubova.

U socijalističkom modelu športa Hrvatska jednostavno nije imala dovoljno jakih ljudi koji bi izborili pravo na investiranje u zimski turizam i centre kakve su gradili Slovenci, a kasnije još neke jugoslavenske republike. Mnogo godina kasnije, kad Tone Vogrinec i njegova slovenska ekipa već postanu svjetski skijaški

Piše RATKO CVETNIĆ

Bez obzira smatramo li grandiozne uspjehe Janice i Ivice Kostelić čudom ili (i) plodom određenog sistemskog napora, danas, o 120. obljetnici hrvatskog skijanja, znamo da će održivost toga rezultatski iznimno uspješnog sustava biti najveći izazov za hrvatsko skijanje u desetljećima koja dolaze



Prvi skijaški "tečajci" Franje Bučara na Cmroku, zimi 1894.

brend, riječki dužnosnik Milan Tumara, u to vrijeme predsjednik Hrvatskoga skijaškog saveza, objavit će analizu poslijeratne povijesti hrvatskog skijanja, u kojoj pokazuje da je vodstvo skijaškoga športa šezdesetih počelo gubiti osjećaj za strukturne zakonitosti koje ovaj skupi šport mora poštovati.

Tumara uočava da se od sedamdesetih, dakle od časa kad Slovenci shvaćaju da bez povezivanja s „realnim sektorom“ nema natjecateljskoga rezultata, sustav u Hrvatskoj već počeo urušavati. Ova analiza i njeni zaključci, izazivaju veliku buru u športskoj administraciji, što završava razlazom Tumare i skijaškog Saveza. Jedino važno što se nakon toga, u finišu socijalističke Jugoslavije, dogodilo u hrvatskom natjecateljskom skijanju bila je pojava Vedrana Pavleka.

Početak Domovinskog rata i raspadom Jugoslavije, u rujnu 1991. došlo je do osnutka Hrvatskoga olim-



*Janica Kostelić
(ZOI Salt Lake City 2002.)*



Jakov Fak



Doček olimpijskih skijaša u Zagrebu 2002.

pijskog odbora, čina koji je povijest uporno odgađala, a hrvatski športaši još upornije čekali. Među trideset i dvoje predstavnika nacionalnih športskih saveza, u ime nacionalnoga skijaškoga saveza, ali - rekli bismo - i u ime cijele hrvatske skijaške povijesti, tom je činu svoj glás dao natjecatelj, trener i dužnosnik Josip Kecerin.

Samaranchov poziv Hrvatskoj

Nakon prvih priznanja Republike Hrvatske, 17. siječnja, jedva tri tjedna prije početka ZOI u Albertvilleu, predsjednik MOO-a Samaranch šalje poziv HOO-u da nastupi na XVI. zimskim olimpijskim igrama. Tako se 8. veljače 1992. godine na svečanome defileu prilikom spektakularnoga otvaranja Zimskih igara na zaleđenome albertvilskom stadionu, nošena rukama klizača Tomislava Čizmešije doista zavijorila hrvatska trobojnica, pod kojom će na skijaška borilišta izaći alpinac Vedran Pavlek i trkač Siniša Vukonić.

Ono što je uslijedilo nakon priznanja naše olimpijske samostalnosti danas već spada ne samo u hrvatsku nego i u svjetsku skijašku povijest. Tri zlata i jedno srebro Janice Kostelić na Igrama u Salt Lake Cityju 2002., potom zlato i srebro u Torinu 2006., k

Ivica Kostelić - srebrni u Vancouveru 2010.

tome četiri olimpijska srebra Ivica Kostelića i jedna bronca Jakova Faka, da svjetske titule i medalje ne nabrajamo, potvrđuju onu tezu Ante Kostelića.

Bez obzira smatramo li sve to čudom ili (i) plodom određenog sistemskoga napora, danas, o 120. obljetnici hrvatskog skijanja, znamo da će održivost toga rezultatski iznimno uspješnog sustava biti najveći izazov za hrvatsko skijanje u desetljećima koja dolaze.

IZVORI:

Ratko Cvetnić, 110 godina skijanja u Zagrebu i Hrvatskoj, Zagreb, Pop&Pop i Zagrebački skijaški savez, 2004.

Zdenko Jajčević, 100 godina skijanja u Zagrebu 1894 - 1994, Zagreb, Zagrebački skijaški savez, 1994.

Radica Jurkin i Ante Drpić, Hrvatska olimpijska obitelj 1991-2011, Zagreb, HOO, 2011.



Hrvatska delegacija - Albertville 1992.